

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL ELEKTROS
ENERGIJOS IR (AR) GAMTINIŲ DUJŲ KAINOS DALINIO KOMENSAVIMO, SKIRTO
ELEKTROS ENERGIJOS IR (AR) GAMTINIŲ DUJŲ BUITINIŲ VARTOTOJŲ
IŠLAIDOMS UŽ SUVARTOTĄ ELEKTROS ENERGIJĄ IR (AR) SUVARTOTAS
GAMTINES DUJAS, SUMAŽINTI, TAIKIMO“ PROJEKTO**

(toliau – Projektas)

(TAP-22-1005; TAIS Nr.: 22-7750 (2))

2022-05-30 Nr.NV-1485

Vilnius

Skubos tvarką įvertinę Projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atsižvelgdami į tai, kad 2022 m. gegužės 12 d. priimtose Energetikos įstatymo pataisose nenurodoma, ar Vyriausybė turi nustatyti minimalią elektros energijos kainos ribą ir elektros energijos bei gamtinių dujų kainos dydžius su pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM) ar be PVM, ministerijos teikime Vyriausybei nemotyvuojamos tokių dviejų dydžių išskyrimo ir jų tvirtinimo reikalingumas, pagal tvarkos aprašo projekto 5 punktą apskaičiuodami galutinę sumą elektros energijos ir gamtinių dujų tiekėjai privalo taikyti dalinio kompensavimo dydį su PVM, elektros energijos ir gamtinių dujų buitiniai vartotojai mokėjimo pranešimus iš tiekėjų gauna su PVM, svarstyтина, ar tikslingas toks elektros energijos kainos ribos ir energijos kainų dydžių nutarimo projekte išskyrimas. Tuo atveju, jeigu toks Vyriausybės tvirtinamų dydžių išskyrimas su PVM ir be PVM reikalingas, siūlytina apjungti 1.1 punktą su 1.2 punktu, 1.3 punktą su 1.4 punktu ir vieną iš dydžių nurodyti skliaustuose.

2. Kadangi nutarimo projekto 1.1 ir 1.2 punktuose nustatoma kainos riba neįskaičiuojant dalinio kompensavimo, skirto papildomai dedamajai prie elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos kompensuoti, lydraštyje teikime turėtų būti pateikta informacija, kaip šie dydžiai atliepia 2022 m. gegužės 12 d. priimtas Energetikos įstatymo 19/2 str. 1 dalies nuostatas, kad dalinis kompensavimas negali būti didesnis kaip 60 procentų galutinės elektros energijos kainos ir (ar) 80 proc. galutinės gamtinių dujų kainos.

3. Tvarkos aprašo projekto 3 punkte pateikiamos apraše vartojamos sąvokos, tačiau jos tiesiogiai išplaukia iš Energetikos įstatymo 19/2 straipsnio nuostatų, iš esmės naujos sąvokos

nesukuriamos, kartoja 2 punktą, taigi, vertintos kaip perteklinės (išskyrus 3.6 punktą, kuris garantinį elektros energijos tiekėją ir garantinį dujų tiekimą vykdančią skirstymo sistemos operatorių pavadina elektros energijos ir gamtinių dujų tiekėju, šio punkto antras sakinytis tikslintinas pagal Elektros energetikos įstatymo 2 str. 65 d. formuluotę).

4. Atsižvelgiant į tvarkos aprašo projekto 1 punktą siūlytina tikslinti tvarkos aprašo I ir II skyrių pavadinimus į „Dalinio kompensavimo taikymo tvarka“ bei „Dalinio kompensavimo administravimo tvarka“

5. Turėtų būti pagrįstas tvarkos aprašo 6 punktas ir jo atitiktis Energetikos įstatymo 19/2 straipsnio 2 daliai, nes aprašo 6 punkte nurodoma, kad dalinio kompensavimo dydžiai netaikomi energijos persiuntimo (skirstymo) paslaugos tarifo *pastoviai dedamajai ar kitoms energijos dedamosioms, nepriklausančioms nuo persiunto (paskirstyto) energijos kiekio ir energijos persiuntimo (skirstymo) fakto*), nors įstatyme tokio išskyrimo nėra.

6. Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas numatė galimybę taikyti energijos kainų dalinį kompensavimą jeigu elektros ir dujų tarifai didėja daugiau kaip 40 procentų, įvertinus valstybės galimybes ir kiek jeigu tokiam finansavimui skirta valstybės biudžeto lėšų. Aprašo 6 punkte nurodoma, kad kompensavimo dydžiai taikomi kiekvienai elektros energijos tarifo ar tarifo plano laiko zonai ir dujų vartotojų kiekvieno pogrupio tarifui ar tarifo planui. Ministerijos teikime nurodoma, kad nustatant minimalią kainos ribą imamas 2022 m. I pusmetį galiojantis 1 laiko zonos visuomeninio elektros energijos tiekimo tarifas (16,7 ct) ir jis didinamas 40 proc, o tokiu atveju gaunama 23,4 ct suma nebūtų per didelė buitiniam vartotojui ir tokiam vartotojui nereikėtų taikyti kompensavimo. Šie ministerijos siūlymai kelia klausimų:

6.1. Pagal viešai prieinamas nepriklausomų bei visuomeninio elektros tiekėjų pasiūlymus ir įvertinant galiojančias nustatytąsias iki 2022 m. liepos 1 d. kainas matyti, kad elektros energijos kainos nepriklausomo tiekėjo nepasirinkusiems vartotojams (o tokių yra daugiau nei pusė visų 2 grupės vartotojų) didėja daugiau nei 100 proc. (pvz. iki 35 ct), taip pat siūlomu daliniu kompensavimu pagal siūlomas nutarimo nuostatas iš esmės galės pasinaudoti tik 1 laiko zonos elektros energijos būtinieji vartotojai ir dviejų laiko zonų vartotojai už dieninę elektros energiją, tačiau už naktinę – ne, kadangi nepaisant to, kad jos kaina didėja apie 100 procentų (pvz. visuomeninio tiekėjo 2022 m. I pusmetį taikyta dviejų laiko zonos kaina nuo 12,4 ct didėja iki 24 ct ir daugiau priklausomai nuo pasirenkamo termino), todėl dėl nutarimu nustatomos minimalios elektros energijos kainos ribos 2 laiko zonų vartotojai negaus kompensacijų už naktinę elektros energiją.

6.2. Vyriausybei siūloma nustatyti gamtinių dujų tiekimo kainos kompensaciją 0,54 Eur/m³ ir šį siūlymą ministerija teikime Vyriausybei motyvuoja tuo, kad toks kompensavimo dydis

užtikrintų, kad gamtinių dujų tarifai buitiniams vartotojams nuo 2022 m. liepos 1 d. nedidėtų daugiau kaip 40 proc.

Atsižvelgiant į tai ir siekiant nepažeisti asmenų lygiateisiškumo (skirtingų bet tais pačiais požymiais apibrėžtų subjektų lūkesčių), projekto rengėjai turėtų labiau pagrįsti siūlymus Vyriausybei dėl skirtingų siekių, nes gamtinių dujų buitiniams vartotojams siūlomi kompensacijos dydžiai užtikrintų, kad gamtinių dujų kaina buitiniams vartotojams nedidėtų daugiau nei 40 procentų, o elektros energijos buitiniams vartotojams kainų didėjimas su daline kompensacija viršytų ne tik 40 procentų bet ir kai kuriais atvejais kainos didėtų daugiau nei 100 procentų.

7. Kadangi pagal įstatymą Vyriausybė, o ne ministerija nustato dalinio kompensavimo taikymo ir administravimo tvarką, siekiant teisinio aiškumo ir tinkamo valstybės įsipareigojimų įvykdymo, aprašo 8 punkte siūlytina nurodyti terminą/ir arba pagrindines nuostatas, kada ir kaip Finansų ministerija perveda valstybės biudžeto lėšas administratoriui.

8. Aprašo 14 punkte siūloma nustatyti, kad jeigu faktinis suvartojimas mažesnis nei deklaruotas, už perskaičiuotą kiekį buitinis vartotojas atsiskaito perskaičiuojamu laikotarpiu nustatytais kainomis, o už susidariusį kiekio skirtumą buitiniam vartotojui nepagrįstai pritaikytos dalinio kompensavimo lėšos grąžinamos. Iš to seka, kad vartotojas turės sumokėti jau apmokėtas energijos išlaidas iš naujo pagal naujas perskaičiavimo laikotarpiu galiojančias kainas tačiau neaišku, ar tiekėjas jam grąžins anksčiau apmokėtą energijos kainos sumą, jeigu taip – per kiek laiko.

9. Dėl projekto turėtų būti gauta oficiali Valstybinės energetikos reguliavimo tarnybos išvada.

Teisės grupės vadovas

Rimvydas Pilibaitis